

Liberalizem „v kladi“.

(Konec.)

Ako jemlje človek zmirom z vršaja, to se zna, da mu ga kedaj zmanjka. Iskati si mora zato drugih še o pravem času sicer nima zastonj imena, da zapravlja, ampak gre mu še tudi ime, da dela to brez glave. Zadnje se liberalcem ne more reči. Kar se tiče njih samih tistih, ki so bili na vrhu, polnili so si žepe, ne da bi si bili vest izpraševali, je-li to tudi v redu.

Kar se tiče pa potlej državnih stroškov, jemali so za-nje, kjer so čutili, da bi se kaj dobilo. Sprva so bila državna posestva, le-ta so spravili srečno na bobenj, ni pa se poznalo, da bi bila država za-nje dobila denarja, toliko, da bi bilo kaj zaleglo. Ko je potlej drž. posestev zmanjkalo, vrgli so se na dolgove. Lopov, ki nima dolgov, zakaj bi jih torej ne dobila še država več, kakor jih je že imela. Malo pa jih že tudi dotlej ni bilo.

Primankljeja je pri tem leto na leto več bilo. Novi davki so nekaj vrgli ali bilo je še vse premalo, kajti naprave, ki so jih liberalni ministri ali sami radi ali pa na željo liberalnih poslancev vpeljali, požirale so z vsacim letom več denarja. To bi bilo ljudem oči odprlo, in to čisto lahko, ko bi si možje ne bili vedeli pomoči.

In v tem so bili v resnici mojstri. Iz ene strani so imeli zmirom polna usta lepih besed o svobodi in napredku. To je že navadne ljudi mamilo, iz druge strani pa so vedeli stroške razdeliti. Vsega vlada na Dunaju ni smela plačevati, to bili preogromni stroški, tedaj pa so stroškov veliko vrgli ven, v dežele, v okraje, v občine. Vse te stranke so jih nekaj dobile, ali vseh ne, kajti po takem bi jih bilo tudi letem kmalu preveč postalo. Zato jih je nekaj si vlada na Dunaju pridržala.

V stroške so se tedaj delili država, dežele, okraji in srenje, vsaka nekaj, največ se vé, da še država. Ljudem, ki so se liberalnih misli navzeli, bilo je tako po volji, dalje od nosa niso videli in bili so veseli liberalizma. Tu in tam se je pač kaj treznih mož dobilo, ki so izprevideli to sleparijo ali zoper njo niso vedeli pomoči. Ostali so tihi ali pa so jih drugi, liberalizma še pijani, preupili.

Ostalo je pri tem tedaj posebno v nemških tudi v avstrijski še sedi nemškutarija za mizo, Taaffeja pač ima željo, da ustavi vlada grofa naprej v dolgove. Ali ona ima to nevoljo, da se ne more ali noče čisto liberalizma otresti. Liberalizem še sedi vedno za mizo in tirja še prej ko slej svojo pečenko.

Tudi odtodi torej ni upanja, da pride pomoč. Kogar ne tišči čevelj, on pač ne vé, kake

da so bolečine, ki jih dela. Iz druge strani, od tistih, ki dobi vse te davke na koncu v svoje davčne knjige, od kmetov prihaja sedaj drug veter. Njim, tudi nemškim je postalo preveč davkov. Ne vedó si pomagati. Z liberalci so doslej držali, čez drn in strn so šli z njimi. Liberalna gospoda bila jim je po polnem možgane zmedla. Straha v prosu, poslovenjenje vseh, tudi nemških krajev so jim kazali in to jih je še bilo delj časa mamilo.

Sedaj, če nas vse ne moti, pa so razpoznali, da je bila in je sleparija — to poslovenjenje. Tega niso nikjer doslej še našli, pač pa, da so s jim žepi izpraznili. Sedaj se začno gibati zoper svoje jerohe — zoper liberalce.

Časnik — na Dunaju — izhaja le za Nemce ali sedaj že predlaga, naj se, če je mogoče rešiti kmeta, ne plačuje davek več v denarju, ampak — v pridelkih. Denarja za davek, pravi, ne zmore več kmetovalec.

Navlašč skoraj in ob istem času ima bauernverein za Mariborsko okolico enako misel ter prosi svitlega cesarja, naj se jemljó poslej davki v pridelkih, kakor jih zmore kmet. Ta prošnja ima v resnici veliko za-se, vendar pa deva nemške in če je še tacih kje, nemškutar-ske kmete v posmeh. Kdo je gnal davke tako visoko? Liberalci. Kdo je odpravil davke v pridelkih? Liberalci. Koga so doslej le ti kmetje podpirali, koga so volili, če so mogli, za poslanca? Liberalce.

Prošnja tedaj, naj svitli cesar seže sedaj nazaj na prejšnje davke, na davke v pridelkih, — ta prošnja bauernvereina je najhuja priča za to, da je liberalizem trinog in tak, ki maže ljudem ustne z maslom, noge pa jim v istem hipu deva v klado. Kmet tedaj, ki potegne kedaj z liberalcem in kar je pri nas eno, z nemškutarjem, rine s tem ob enem svojo nogo — v klado.

Gospodarske stvari.

Bolezen na nogi pri kurah.

Vsaka žival ima svojega sovražnika in najmanjši sovražnik ji ni bolezen. Da ni brez njih tedaj tudi kura, ta ljubeznjiva živalica, ki ti razkraspava po dvorišču, se lahko verjame. Kdor pa opazuje kuro po vsem njenem gibanju, on zna, da so pri njej razne bolezni mogoče in tudi za njeno življenje nevarne. V bolezni, o kateri dnes govorimo, ne gre sicer kuri za življenje, za kožo pa ji gre — na nogi.

kur, najraje pa pri večjih vrstah, pri bramah in košinkinkah. Noge so živali, kakor da je stopila pri kakem zidarju v službo ter mu nosi malto. Kdor pa ji pregleda to malto, izpozna, da dela te izrastke pršica ali kršelj (derma

toryetes mutans), živalica, ki je neznano majhna ali množi se sila hitro. Sprva se kaže tá vjedalka v malih belo-sivih progah; le-te postajajo čedalje večje, naredé škorjo in belo sive kraste, ker imajo živalice ščitke na nogah in na gornjih plateh. Ker se zajedajo v kožo, se ta vžge, oteče in se gnoji. To vse daje potem kurji nogi podobo, kakor da je bila v malto stopila.

Semtertje postane noga sila debela ter hodi kura le s težavo. Bolečine pa so tudi precej hude, vzlasti po noči, ko se kršlji zajedavajo globlje v kožo. Ti kršlji so namreč ponočnjaki ter gredo v noči na svoje veselje. Ker se ta golazen vedno premiče v koži, za to srbi kuro in žgé, da sirota ne more priti do miru. Ako živé kure na toplih gredéh, množijo se te zajedavke na njih sila naglo in okužijo lahko vso perjad.

Kakor se računa, rodi se iz ene zajedalke $1\frac{1}{2}$ milijona novih živalic v enem letu. Ako ti je za to, da jih odpraviš iz svojih kurnjakov, treba ti je najprej bolne kure ločiti od drugih in potem ves kurnjak lepo izčistiti. Stene se obelijo na novo in apau se pridene nekaj karboline kisline. Grede, na katerih sedé kure, omiješ s kropom in omažeš s karbolino vodo ali tudi s petrolejem. Gnejzda pa odpraviš in kar je še drugih reči, ki se ne dajo dejati v stran, to se omije in s petrolejem pomaže, nastelj pa se sežgé.

Živalim, ki so bolne, se najprej omehča krasta in zatem odpravi skorja z nog, z glave ali grebena. Navadna debela mila se namaže na debelo po nogah ter se pusti po 24 ur na njih. Potem pa se izomije s toplo vodo in kolikor je moči, odpravi se krasta. Sedaj se začne še le pravo zdravljenje. Napravi se karbolina maža, 1 del karbole se vmeša v 10 delov maše ali tudi 1 del kreosota v 20 delov mašče. Tudi petrolej velja.

Tudi peruvanska maža se priporoča v to, treba jo je večkrat vtreti v bolne noge. Čez osem ali deset dni se maža sopet vtere, da vkouča kršlje, če so kje v tem času že izlezli. Potem pa namažeš bolne dele z vaselino ali z maslom to pa za to, da ne bode kure toliko srbelo in bode torej ležje mirna ostala.

Ker se včasih prikaže ta bolezen tudi na drugih delih života, treba je kuro dobro pregledati in potem tudi na taci krajih, kjer bi bile take kraste, ravnati, kakor smo zgorej rekli. Vidi se torej, da je mogoče bolezen odpraviti, ali treba je za to vendar le truda in pazljivosti. Najbolje je, ^{seveda} kajti s tem zabrani se marsikateri bolezní vhod do perjadi.

Sejmovi. Dne 29. oktobra v Koprivnici. Dne 2. novembra v Lučanah, v Stradnu, v Vi-

tanju in v Podčetrtku. Dne 3. nov. v Gradcu in v Pišecah.

Dopisi.

Iz Vitanja. (Vmeščenje novega župnika) Sijajno je bilo slovo, katero so Celjski narodnjaki priredili dne 18. oktobra zvečer odhajajočemu gospodu Celjskemu vikarju, še sijajniši bil pa je vzprejem, katerega so pošteni Vitanjski farani v četrtek dne 20. oktobra pripravili svojemu novemu g. župniku, veleč. g. Jožefu Žičkarju. Na raznih prostorih postavili so bili slavalokov s primernimi napisi. Šolska mladina in prav lepo število faranov z odbranimi moži na čelu, šlo je novemu g. župniku nekoliko pota nasproti ter so jih spremljali v dostojno okrašeno cerkev Matere Božje na hribcu. Zvonov milo petje vjemalo se je prav lepo z odkritosrčnimi pozdravi osrečenih faranov. Topičev mogočni grom oznanjeval je veselje Vitanjskih faranov še njihovim dalnjim sosedom. Še bolj odmevale so stare Vitanjske planine od mogočnega bobnenja možnarjev v soboto večer in 21. nedeljo po binkoštih od ranega jutra blizo do mraka, kajti na ta dan je bilo napovedano kanonično vmeščenje ali inštalacija novega g. župnika. Ob 10. uri bil je ves trg poln faranov ter ptujcev, ki so od blizo in daleč prihiteli k tej svečanosti. Točno ob pol 10. vvrstil se je slovesen obhod iz farovža v „poletno farno cerkev“ M. B. na hribcu. Spređaj stopala je dolga vrsta hrabrih kmetov, od zadaj pa vrlih kmetic; v sredi videl pa si novega čast. g. župnika, vstric Novocerkovškega dekana, preč. g. Karola Gajseka, duh. sovetnika in župnika na Dobrni. Obdajalo nju je več duhovnikov in nekoliko prav odličnih svetovnjakov iz Celja in od drugod. Zamolčati ne morem imena preblag. g. c. kr. dvornega svetnika Vasiča, ali pa blag. g. dr. Srneca iz Celja. Spotoma molil se je na glas sv. rožni venec. V cerkvi vršilo se je pred velikim oltarjem vmeščenje novega g. župnika po škofijskem obredniku. Dasiravno so bile molitve vse latinske, jih je kmet, kakor gospod prav pazljivo poslušal. Bila se je med tem cerkev do zadnjega kotca napolnila; došlo pa je bilo zdaj tudi več bolj oddaljenih gg. župnikov, naj bi se tega veselega dne novega svojega g. tovariša vdeležiti. (Konec prih.)

Iz Središča. (Opazke.) Prišla nam je te dni v roke knjižica s sledečim naslovom: „Letno poročilo dvorazredne ljudske šole“. — Izdal in založil Fran Rakuša, nadučitelj. — Pri naših ljudskih šolah na deželi še do zdaj nismo opazili takšnih poročil. Da, še celo v naših mestih in trgih jih nahajamo le redko. Na prvem mestu te brošurice je tiskan članek: